

ŽIVOT S HENDIKEPOM

Bariéry sú výzvou prekonať samého seba

Žiť život s bremenom zdravotného postihnutia sa môže javiť ako jedna z najväčších tragédií, aké môžu človeka postretnúť. Prekonávanie každodenných bariér, neraz úplná izolácia, chýbajúce pochopenie zo strany svojho okolia... Musí to tak byť? Ako možno prežiť život s hendikepom tak, aby bol zmysluplný a užitočný? Je úlohou cirkevného zboru pomôcť integrovať takýchto ľudí do „normálneho“ života?

ZUZANA ZIMANIOVÁ

HENDIKEP NA ŠTARTOVEJ ČIARE

Robo Ottot z Nitry má tridsaťštyri rokov a na prvý pohľad sa od svojich rovesníkov až tak nelíši. Tvár mu síce zdobia dioptrické okuliare s hrubými sklami, rozpráva trochu pomalšie a pri chôdzi dosť pokrívá, no jeho zdravotný hendikep vyvažuje široký úsmev od ucha k uchu. Postihnutie, ktorým trpí, sprevádza jeho život takmer od narodenia. Aj keď... „Narodil som sa ako každé iné zdravé dieťa. Keď som mal asi mesiac a pol, dostal som silný zápal mozgových blán. Postupne sa k tomu pridružili aj ďalšie choroby,“ opisal svoj vstup do života s tým, že lekári jeho rodičom nedávali príliš veľkú nádej na to, že Robo

prežije. Mama a otec – obaja veriaci – vložili život svojho syna do Božích rúk a tak napriek nepriaznivým prognózam ich dieťa dostalo šancu na život. Nasledujúce roky sa niesli v znamení nespočetných operácií a liečby, ktorá – napriek následkom v podobe hendikepu, s ktorým Robo naďalej žije – pomohla. „Choroba spôsobila poruchu zraku a s pribúdajúcim vekom sa moje dioptrie veľmi zvyšovali. Teraz je môj zrak ako-tak stabilizovaný. Okrem toho krívam na jednu nohu, mám ju kratšiu o niekoľko centimetrov,“ približuje Robo.

Stal sa tak jedným z mnohých, ktorí sa vo svojom živote musia popasovať s údelom v podobe zdravotného postihnutia. Vyrovná sa s takýmto znevýhodnením nie je jednoduché. Ľudia, ktorí prešli podob-

nou cestou tvrdia, že najväčšie krízy prežívali v období dospievania, keď si naplno uvedomovali svoju odlišnosť od rovesníkov. Veľkú rolu v tomto procese však zohráva rodinné zázemie, čo potvrdzuje aj Robo Ottot. „Rodičia ma od malička pripravovali na život, upozorňovali ma, na čo všetko si musím dávať pozor a boli mi oporou aj vtedy, keď som sa stretol s výsmechom spolužiakov v škole. Áno, aj to som si zakúsil,“ spomína, no jedným dychom dodáva, že spolužiaci si na jeho hendikep postupne zvykli a prijali ho medzi seba. No aj keď má hendikepovaný človek okolo seba harmonické prostredie, milujúcu rodinu a chápavých priateľov, občas jednoducho padá do priepasti otázok a svoj stav vníma ako obrovskú životnú tragédiu. „Nepopieram, boli také situácie. Veľakrát som sa pýtal, prečo práve ja musím byť na tom takto. Zároveň som spoznával ľudí, ktorí boli na tom ešte horšie a nevzdávali sa. Tak som si uvedomil, že som Pánu Bohu vďačný za to, že ma zachoval pri živote a že som taký, aký som,“ zhodnotil mladý evanjelik.

NÁPOMOCNÁ VIERA

Nie každý zdravotne znevýhodnený človek má to šťastie, že vyrastá v rodine, riadiacej sa Božimi princípmi. Podľa R. Ottota je však takéto zázemie obrovskou výhodou. Život s postihnutím totiž veriaci človek vníma z celkom inej perspektívy. „V prvom rade som pochopil, že Pán Boh ma má rád presne takého, aký som,“ hovorí Robo o tom, ako mu viera pomáha zvládať nelahký údel. Život s Bohom mu postupne ukazoval zmysel. Vďaka viere sa – ako hovorí – človek ľahšie vyrovná s tým, že jeho praktický život obmedzuje určitá choroba, postihnutie, nedostatok. Keď uvažuje o zmysle, naplnení svojej existencie na tejto zemi, i tu nachádza odpoveď z pohľadu veriaceho kresťana. „V Bohu som našiel radosť. Cez Neho aj v blízkych, v priateľoch. A najviac ma naplňa, keď aj ja môžem niekomu pomôcť, poradiť. To je zmysel môjho života. Dnes už len ľutujem, že som s Ním nežil od malička, k viere som sa dostal až neskôr.“ Tvrdí, že viera v Boha

jeho aktívnych členov, pokiaľ mu to dovolí jeho stav,“ radí aj ostatným. Ako dodáva, je to aj určitá prevencia pred tým, aby zdravotne hendikepovaný človek neupadol do stavu zatrpknutia, depresie, keď sám seba ľutuje a nevidí vo svojej situácii žiadne východiská. „Pokiaľ máte okolo seba ľudí, ktorí vás majú radi, tak práve oni vás posilňujú. A to posilnenie sa ja snažím odovzdávať zas ďalším,“ usmieva sa Robo.

CHCE TO DOBRÝ MANAŽMENT

V súvislosti so zdravotne znevýhodnenými ľuďmi sa často hovorí aj o rôznych bariéroch, prekážkach v bežnom živote. Vedia o nich svoje najmä ľudia odkázaní na invalidný vozík. Zdolať bežný pohyb po meste býva často vrcholovým výkonom. Napriek tomu, že v spoločnosti sa často hovorí o integrácii zdravotne postihnutých a o odstraňovaní bariér.

Skúsenosti s nimi má aj Robo. Ako hovorí, najviac ich cíti z dôvodu svojho slabého zraku. Ak treba niečo absolvovať napríklad na úradoch, často sa stáva, že nevidí na malé písmenká tlačív, alebo sem-tam narazí do nejakého predmetu či do dveri. „A to sa ešte niekedy od ľudí dočkám aj poznámky, že také silné okuliare mám z toho, že som asi veľa pozeral televízor,“ konštatuje. V mnohých situáciách sa stáva, že by potreboval sprievod, pomoc niekoho, s kým by zvládol normálne fungovanie v meste, v doprave, na úradoch... no Robo je v tomto smere tak trochu ambiciózný: „Chcem čo

mu pomáha prekonať tiež smútok, ktorý raz za čas doľahne vari na každého, kto zápasí s akýmkoľvek problémom.

ÚTOČISKO V SPOLOČENSTVE ZBORU

Zvládnuť život s postihnutím a poskytnúť človeku priestor na sebarealizáciu, to je aj úlohou cirkevných zborov. Nitriansky farár Ivan Elko si v tejto súvislosti spomína na deň, keď Roba videl prvýkrát. „Doposiaľ som nič také nezažil. V zbere sa vždy nájde niekto, kto tak trochu „pokrivkáva“ a my ho stretávame a pracujeme s ním. Ale v Robovom prípade to bola požiadavka jeho mamy, ktorá s ním za mnou prišla a povedala: Toto je môj syn a prosím, venujte sa mu. Vtedy som nevedel, čo to znamená, ale Robo medzi nás začal chodiť, priviedli sme ho na mládež. Robo tam zapadol, ľudia ho milujú, snaží sa zvládať, a to, čo robí, sú veľmi potrebné veci. Aj keď sa to možno zdá ako drobnosti, snažím sa to zverejňovať. Už len stať hodinu vo dverách a vítať mládežníkov – kto by to robil? V nedeľu robí akúsi spojku, pobehá medzi ľuďmi, zisťuje, kto čo potrebuje, vymenúva zborový farár s konštatovaním, že až po čase pochopil múdrosť a prezieraivosť rozhodnutia Robovej matky, ktorá pre neho zvolila tú najsprávnejšiu cestu.

Oporou hendikepovanému človeku sa teda môže stať aj cirkevný zbor. Spoločnosť rovnako zmysľajúcich ľudí, ktorí vyznávajú rovnaké hodnoty, pomohlo aj Robovi. „Keď som do zboru prišiel prvýkrát, mal som trochu obavy, ako ma tu

jeho aktívnych členov, pokiaľ mu to dovolí jeho stav,“ radí aj ostatným. Ako dodáva, je to aj určitá prevencia pred tým, aby zdravotne hendikepovaný človek neupadol do stavu zatrpknutia, depresie, keď sám seba ľutuje a nevidí vo svojej situácii žiadne východiská. „Pokiaľ máte okolo seba ľudí, ktorí vás majú radi, tak práve oni vás posilňujú. A to posilnenie sa ja snažím odovzdávať zas ďalším,“ usmieva sa Robo.

PREVENCIA PRED ZATRPKNUTÍM

Prostredie cirkevného zboru a možnosť byť užitočný cez službu v ňom – to všetko je nepochybne dôležitým efektom pre spoložitie postihnutého človeka so svojím zborom. Rovnako podstatná je aj atmosféra, ktorú v ňom vytvárajú samotní ľudia. To potvrdzuje aj Robo Ottot. „Například na mládež chodia aj ľudia v mojom veku. Ale tiež mladší, ktorí si na mňa normálne zvykli a našli sme si k sebe cestu. Toto všetko dokopy – spolu s atmosférou a hlavne zvesťou Božieho slova – je pre mňa oslujujúce. A verím, že by to také bolo pre každého, kto napriek svojmu poškodenému zdraviu príde do svojho zboru a zaradí sa medzi

a ja som presvedčený o tom, že to mnohým ľuďom skutočne poslúžilo,“ odpovedá I. Elko. Robo Ottot jeho slová dopĺňa tým, že sa najviac užitočným cíti vtedy, keď ho niekto požiada o radu. „Alebo keď mi pán farár zavola, že odo mňa niečo potrebuje. Vždy rád pridem a pomôžem.“

Istú bariéru – možno nevedomky – občas vytvárajú aj tí najbližší. Výnimkou nebýva ani cirkevný zbor. Potvrdila nám to aj matka dvoch dospelých detí z iného cirkevného zboru, ktoré sa narodili s mentálnou poruchou. Vzhľadom na to, že jej život je zúžený len na každodennú starostlivosť o svojich chorých potomkov, túžila nájsť útočisko v zhromaždení veriaciach, a tak sporadicky chodievala na služby Božie do kostola. Jej deti však nevydržali jednoducho – keď k nemu prístupujú ako k rovnocennému. Dá sa takýto prístup zvoliť trebárs aj v pastoraálnom rozhovore so zdravotne znevýhodneným?

Človek, ktorý vedie pastoraálny rozhovor s postihnutým, má podľa slov I. Elka často nutkanie zvoliť postoj ľutovania, čičkiania. „Časom pridete na to, že to vôbec nemusí byť správne, a že ten človek potrebuje úplne vecný, niekedy i veľmi kritický tón. Mal som takú skúsenosť z vojny. Ako „starý vojak“ som mal tendenciu ochraňovať mladých, ktorí boli šikanovaní. Vždy som ich strašne ľutoval, o mnohých som si hovoril: Tento sem vôbec nepatrí, to je chudák, úbožiac... No neraz sa mi potvrdilo, že títo chránení úbožiacikovia sú mastení všetkými masťami. Poučilo ma to, a z tejto skúsenosti si uvedomujem, že aj ľudia ako Robo majú počuť úplne reálne veci. Má svoj život, ktorý žije naplno. Život produkuje aj otázky a ak ich Robo vysloví, tak ich treba zodpovedať,“ zdôrazňuje I. Elko.

BYŤ SVEDECTVOM PRE OSTATNÝCH

Je zaužívané, že v súvislosti so zdravotne postihnutými ľuďmi často znejú úvahy o tom, ako im pomôcť, čo pre nich urobiť, aby bol ich život jednoduchším. Dá sa však vôbec

uvažovať aj o opačnom pohľade, teda – dokáže byť samotný hendikepovaný človek nejakou užitočnou súčasťou svojho okolia, blízkych? „Robo túto úlohu plní svedectvom svojho života. Neraz o tom rozprával na mládeži, svedčil o tom, ako jeho život ochránil a viedol Pán Boh. Je to mocná vec, ak má človek takúto skúsenosť

Postihnutie, choroba – to sú často prekážky aj v sociálnom, spoločenskom uplatnení človeka. Bránia mu prichádzať medzi ľudí, vytvárajú akúsi pomyselnú uličku, do ktorej sa chorý človek neraz schúli, aby nemusel čeliť tomu, čo sa deje okolo neho, tomu, ako beží normálny život. V Robovom prípade zasiahla prezieravá mama, ktorá ho priviedla do zboru. „Ak by sme si odmysleli jeho aktivity v zbere, jeho sociálny kontakt by sa scvrkol na otca, mamu a brata,“ otvorene priznáva I. Elko. Situácia je však, našťastie, celkom opačná. Robo sa stal neodmysliteľnou súčasťou napríklad aj v letných táborech. Vďaka nim sa už dostal do rôznych končín Slovenska v spoločnosti rovesníkov, čo by za iných okolností bolo pre neho len utópiou. A v oblasti sociálnych kontaktov má Robo pre všetkých podobne trpiacich ešte jednu cennú radu: „Treba sa stretávať s ľuďmi, ktorí majú podobné problémy. Aj ja chodievam do klubu zdravotne postihnutých, kde si vymieňame rôzne skúsenosti, zhovárime sa o svojom živote. Síce tam chodia prevažne starší ľudia, no ja som rád, že si rozumieme a chápeme sa navzájom,“ uzavrel Robo Ottot.

SPOLOČNOSŤ ROVNAKO ZMÝŠĽAJÚCICH

Podporíte Nitriansku zborovú diakoniu 2% z daní pre občianske združenie Pavla Valáška Sme ustanovížeň pri Cirkevnom zbore ECAV v Nitre na podporovanie služby zborovej diakonie

PODPORTE NITRIANSKU ZBOROVÚ DIAKONIU

2% z daní pre občianske združenie Pavla Valáška

Sme ustanovížeň pri Cirkevnom zbore ECAV v Nitre na podporovanie služby zborovej diakonie

Názov: Občianske združenie Pavla Valáška IČO: 42048991

Adresa: Šládkovičova 12, 949 01 Nitra Právna forma: Občianske združenie

číslo účtu: 4005095481/7500

Informácie: www.ecavn.sk, ecavnitra@stonline.sk, 0903/255197 (farár Ivan Elko)

ĎAKUJEME

svoju vďačnosť vyjadriť. Chcem Bohu odpovedať na dobré veci, ktoré mi v živote dal napriek tomu, že som zdravotne postihnutý. On pre nás urobil nesmiernu veľkú veci, keď nám vybojoval a daroval spasenie.“